

ทรัพยากรสารสนเทศสำหรับผู้ประกอบการ

ลิขสิทธิ์

กรมทรัพย์สินทางปัญญา

กรมทรัพยากรสารสนเทศ

กระทรวงพาณิชย์

สารบัญ

ลิขสิทธิ์ และสิทธิของนักแสดง	5
ขอบเขตการคุ้มครอง	7
ความเป็นเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์	10
สิทธิที่จะได้รับจากการคุ้มครองลิขสิทธิ์	12
การคุ้มครองงานสร้างสรรค์	14
การคุ้มครองงานลิขสิทธิ์ที่อยู่ในรูปแบบดิจิทัล	17
ระยะเวลาการคุ้มครองลิขสิทธิ์	18
ลิขสิทธิ์ กับการประกอบธุรกิจ	19
การละเมิดลิขสิทธิ์	20
ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์	22
การใช้งานลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่น	25
การใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรม	26
กรณีที่ไม่ต้องขออนุญาตใช้ลิขสิทธิ์	28
การลดความเสี่ยงการละเมิดลิขสิทธิ์	29
การใช้ลิขสิทธิ์ในพฤติการณ์พิเศษ	29
การดำเนินคดีลิขสิทธิ์	30
แนวปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์เพลงคาราโอเกะ	31

ลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์ และสิทธิของนักแสดง

ลิขสิทธิ์คืออะไร?

ลิขสิทธิ์ คือ สิทธิตามกฎหมายที่ให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างสรรค์ “งานอันมีลิขสิทธิ์” ในสาขาต่างๆ ตามที่กฎหมายกำหนด โดยให้ความคุ้มครองแก่ผู้สร้างสรรค์ อาทิ ผู้แต่งเพลงหรือหนังสือ ผู้เรียบเรียงเสียงประสาน ศิลปิน ผู้ออกแบบภาพประกอบหรือตกแต่งเว็บไซต์ รวมไปถึงนักเขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยผลงานดังกล่าว เป็นการถ่ายทอดหรือแสดงออกซึ่งความคิดของผู้สร้างสรรค์ในรูปแบบใดรูปแบบหนึ่ง เช่น บทความ หนังสือ บทเพลง ภาพยนตร์ ภาพวาด การแสดงท่าทาง ฯลฯ ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีความใหม่ แต่จะต้องเป็นการสร้างสรรค์ด้วยตนเองโดยใช้สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ ความวิริยอุตสาหะ ความพยายามในระดับหนึ่งเพื่อสร้างสรรค์งานให้เกิดขึ้น และเป็นสิ่งที่มีคุณค่าในทางเศรษฐกิจ

ลิขสิทธิ์จัดเป็นทรัพย์สินทางปัญญาประเภทที่กฎหมายให้ความคุ้มครองทันทีที่ได้มีการสร้างสรรค์งาน และเป็นสิทธิเด็ดขาดของเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ โดยจะเป็นผู้ที่มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะกระทำการใดๆ ต่อกำนันนั้นภายในระยะเวลาที่จำกัดไว้ตามกฎหมาย ตลอดจนสามารถที่จะได้รับการเยียวยาชดเชยความเสียหายจากการถูกละเมิดลิขสิทธิ์ทั้งทางแพ่งและอาญา ซึ่งจะทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์สามารถบริหารจัดการการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ของตน รวมทั้งการแสวงหาผลประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์นั้น หรือที่เรียกว่า “สิทธิในทางเศรษฐกิจ”

นอกจากนี้ เจ้าของลิขสิทธิ์ยังได้รับ “สิทธิทางศีลธรรม” หรือสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่จะสงวนไว้เพื่อความเชื่อมโยงระหว่างตนเองกับงานอันมีลิขสิทธิ์ของตน เช่น การอ้างตนเป็นผู้สร้างสรรค์ หรือการห้ามบุคคลอื่นบิดเบือน ตัดทอน ดัดแปลง หรือทำการใดๆ จนเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียงและเกียรติคุณของเจ้าของลิขสิทธิ์

สิทธิของนักแสดงคืออะไร?

สิทธิของนักแสดง คือ สิทธิตามกฎหมายลิขสิทธิ์อีกประเภทหนึ่งที่กำหนดสิทธิไว้ให้แก่นักแสดง ซึ่งได้แก่ ผู้แสดง นักดนตรี นักร้อง นักเต้น นักรำ และผู้ซึ่งแสดงท่าทาง ร้อง กล่าว พากย์ แสดงตามบท หรือในลักษณะอื่นใดเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการกระทำงานแสดงของตน ได้แก่

- แพร่เสียงแพร่ภาพ ไม่ว่าจะโดยทางวิทยุกระจายเสียง วิทยุโทรทัศน์ หรือโดยวิธีการอย่างอื่นที่คล้ายกัน หรือนำการแสดงของตนออกเผยแพร่ต่อสาธารณชน ไม่ว่าจะเป็นการแสดง การบรรยาย การบรรเลง การทำให้ปรากฏด้วยเสียงหรือภาพ การจำหน่ายหรือโดยวิธีการอื่นใด แต่ไม่รวมถึงการแพร่เสียงแพร่ภาพหรือการเผยแพร่จากสิ่งบันทึกการแสดงที่มีการบันทึกไว้แล้ว

- บันทึกการแสดงที่ยังไม่มีการบันทึกไว้แล้ว

- ทำซ้ำ คัดลอก เลียนแบบ ทำสำเนา บันทึกภาพและ/หรือเสียง ซึ่งสิ่งบันทึกการแสดง ที่มีผู้บันทึกไว้โดยไม่ได้รับอนุญาตจากนักแสดงหรือสิ่งบันทึกการแสดงที่ได้รับอนุญาตเพื่อวัตถุประสงค์อื่น หรือสิ่งบันทึกการแสดงที่เข้าข่ายยกเว้นการละเมิดสิทธิของนักแสดง

- ได้รับค่าตอบแทนเมื่อมีการนำผลงานที่ได้บันทึกไว้ออกเผยแพร่เพื่อการค้า ภายใต้เงื่อนไขตามที่กฎหมายกำหนด

- โอนสิทธิของนักแสดงของตนให้แก่ผู้อื่น ไม่ว่าจะโดยทางนิติกรรมหรือทางมรดก ทั้งนี้ การโอนทางนิติกรรมอาจจะโอนทั้งหมดหรือบางส่วน และโดยกำหนดระยะเวลาหรือตลอดระยะเวลาการคุ้มครองลิขสิทธิ์ก็ได้

ในบางกิจกรรมของการประกอบธุรกิจอาจมีส่วนที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ที่จัดทำขึ้นเพื่อใช้ในองค์กร เนื้อหาต่างๆ ที่จัดทำขึ้นเพื่อสนับสนุนการประกอบธุรกิจทั้งในรูปแบบเอกสารปกติหรือเอกสารอิเล็กทรอนิกส์ เช่น เนื้อหาบนเว็บไซต์ รวมถึง แคร็ตตาล็อกสินค้า จดหมายข่าว คู่มือการใช้งานสินค้า งานศิลปกรรมต่างๆ ที่เกี่ยวกับสินค้า ป้ายโฆษณา ฉลากหรือบรรจุภัณฑ์ที่เข้าข่ายงานลิขสิทธิ์ และเนื้อหาโฆษณาและภาพประกอบโฆษณาตามสื่อต่างๆ ด้วย

ขอบเขตการคุ้มครอง

งานอันมีลิขสิทธิ์ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมาย ได้แก่งานดังต่อไปนี้

- **วรรณกรรม** หมายความว่า งานเขียนต่างๆ เช่น หนังสือ จุลสาร สิ่งพิมพ์ ปาฐกถา เทศนา สุนทรพจน์ คู่มือ แคร็ตตาล็อกสินค้า หรือสิ่งอื่นใดที่เขียนหรือพิมพ์ขึ้น รวมไปถึงโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วย
- **นาฏกรรม** ได้แก่ งานเกี่ยวกับการรำ การเต้น การแสดงท่าทาง ประกอบขึ้นเป็นเรื่องราว โดยรวมถึงการแสดงโดยวิธีใดด้วย
- **ศิลปกรรม** คืองานศิลปะสาขาต่างๆ ดังนี้
 - งานจิตรกรรม ได้แก่ งานสร้างสรรค์ที่ประกอบด้วย เส้น แสง สี อย่างใดอย่างหนึ่ง หรือหลายอย่างรวมกัน ลงบนวัสดุอย่างเดียว หรือหลายอย่าง เช่น ภาพเขียน ภาพวาด
 - งานประติมากรรม เช่น งานปั้นรูปทรงต่างๆ
 - งานภาพพิมพ์ คือ งานสร้างสรรค์ภาพด้วยกรรมวิธีทางการพิมพ์
 - งานสถาปัตยกรรม ได้แก่ งานออกแบบอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง งานออกแบบตกแต่งภายใน การสร้างแบบจำลองของอาคารหรือสิ่งปลูกสร้าง
 - งานภาพถ่าย
 - งานภาพประกอบ แผนที่ โครงสร้าง

- งานศิลปะประยุกต์ คือ งานที่นำเอาศิลปะสาขาต่างๆ ช่างต้น อย่างหนึ่ง อย่างใด หรือหลายอย่างรวมกันไปใช้ประโยชน์อย่างอื่น
- **ดนตรีกรรม** คือ งานเพลงต่างๆ ไม่ว่าจะเป็นทั้งทำนองและคำร้อง หรือ มีแต่ทำนองหรือคำร้องเพียงอย่างเดียวอย่างหนึ่ง และหมายความรวมถึงโน้ตเพลงหรือ แผนภูมิเพลงที่ได้แยกและเรียบเรียงเสียงประสานแล้ว
- **โสตทัศนวัสดุ** คือ งานอันประกอบด้วยลำดับของภาพซึ่งบันทึกลงในวัสดุ ซึ่งสามารถนำมาเล่นซ้ำได้ และรวมถึงเสียงที่ใช้ประกอบงานนั้นด้วย
- **ภาพยนตร์** หมายถึง ลำดับของภาพซึ่งสามารถนำออกฉายให้เห็นเป็น ภาพเคลื่อนไหวอย่างต่อเนื่อง ทั้งนี้ รวมถึงเสียงประกอบของภาพยนตร์ด้วย
- **สิ่งบันทึกเสียง** หมายถึง งานอันประกอบด้วยลำดับของเสียงซึ่งบันทึกลง บนวัสดุใดๆ เช่น เทป แผ่นเสียง หรือคอมแพคดิสก์ ซึ่งสามารถนำมาเล่นซ้ำได้อีก
- **งานแพร่เสียงแพร่ภาพ** หมายถึง งานที่เผยแพร่สู่สาธารณชนโดยกระจาย เสียงทางสถานีวิทยุ และการกระจายภาพและเสียงทางสถานีโทรทัศน์ หรือโดย วิธีการอย่างอื่นที่คล้ายคลึงกัน
- **งานอื่นๆ** ในแผนกวรรณคดี และวิทยาศาสตร์ หรือแผนกศิลปะ

การคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์

ลิขสิทธิ์ให้ความคุ้มครองโปรแกรมคอมพิวเตอร์ในฐานะที่เป็น งานวรรณกรรมประเภทหนึ่ง เนื่องจากถือว่า Source Code หรือชุดคำสั่ง ที่เขียนขึ้นด้วยภาษาต่างๆ เป็นงานวรรณกรรมประเภทหนึ่งซึ่งผู้ที่อยู่ในวงการ การเขียนโปรแกรมสามารถอ่านและเข้าใจได้ และเป็นการแสดงออกทาง ความคิดของผู้เขียนโปรแกรมที่เขียนโปรแกรมคอมพิวเตอร์นั้น

อย่างไรก็ตาม งานทั้ง 9 ประเภชข้างต้นอาจไม่ถือว่าเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ หากเข้าข่ายดังต่อไปนี้

- ข่าวประจำวัน หรือข้อเท็จจริงต่างๆ ที่มีลักษณะเป็นเพียงข่าวสาร เช่น สถานที่เกิดเหตุ วันเวลาที่เกิดเหตุ ชื่อบุคคล จำนวนคน ปริมาณต่างๆ เป็นต้น โดยต้องไม่เป็นการในแผนกวรรณคดี กล่าวคือ ต้องไม่ใช่ข่าวหรือข้อเท็จจริงที่ได้มีการเรียบเรียงจนมีลักษณะเข้าข่ายเป็นงานวรรณกรรม เช่น บทความ บทบรรณาธิการ หรือการวิเคราะห์ข่าว ซึ่งอาจได้รับความคุ้มครองลิขสิทธิ์ รวมทั้งต้องไม่เป็นการในแผนกวิทยาศาสตร์หรือแผนกศิลปะด้วย

- รัฐธรรมนูญ หรือกฎหมายต่างๆ
- ระเบียบ ข้อบังคับ ประกาศ คำสั่ง คำชี้แจง และหนังสือโต้ตอบของกระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ หรือของท้องถิ่น
- คำพิพากษา คำสั่ง คำวินิจฉัย และรายงานของทางราชการ
- คำแปล และการรวบรวมสิ่งต่างๆ ตามข้างต้นที่กล่าวมา ซึ่งกระทรวง ทบวง กรม หรือหน่วยงานอื่นใดของรัฐ หรือของท้องถิ่นจัดทำขึ้น

อย่างไรก็ตาม การจัดทำคำแปลหรือรวบรวมงานที่ดำเนินการโดยบุคคล ที่มีให้หน่วยงานรัฐถือว่ามีลิขสิทธิ์ เช่น การแปลหรือการรวบรวมกฎหมายต่างๆ ไว้ในเล่มเดียวกันเพื่อจำหน่าย เป็นต้น

นอกจากสิ่งต่างๆ ข้างต้นแล้ว ลิขสิทธิ์ยังไม่คุ้มครองขั้นตอน กรรมวิธี หลักการ การค้นพบหรือทฤษฎีทางวิทยาศาสตร์ หรือคณิตศาสตร์ ตลอดจนแนวคิดหรือความคิดซึ่งยังไม่ได้ถ่ายทอดออกมาให้ปรากฏเป็นรูปธรรม และรวมไปถึงชื่อ ชื่อเรื่อง คำขวัญ หรือวลีสั้นๆ อีกด้วย

ความเป็นเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์

เจ้าของลิขสิทธิ์

การเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ จะขึ้นอยู่กับพฤติการณ์ในการสร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ ซึ่งโดยปกติแล้วหากเป็นงานที่ผู้สร้างสรรค์ได้สร้างสรรค์ขึ้นด้วยตนเองโดยอิสระ เจ้าของลิขสิทธิ์ก็จะหมายถึง**ผู้สร้างสรรค์งาน** ซึ่งตามกฎหมายกำหนดว่าเมื่อได้มีการสร้างสรรค์งานขึ้นมาแล้ว ผู้สร้างสรรค์จะได้รับความคุ้มครองสิทธิทันทีโดยไม่ต้องนำงานสร้างสรรค์ดังกล่าวไปจดทะเบียน ดังนั้น จึงกล่าวได้ว่าการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์มี 2 วิธี คือ

- โดยการสร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ ซึ่งมีกรณีที่ต้องพิจารณาอีก คือ
 - สร้างสรรค์งานในฐานะลูกจ้างตามสัญญาจ้างแรงงาน¹ หากไม่ได้ทำหนังสือตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น เจ้าของลิขสิทธิ์คือผู้สร้างสรรค์งาน แต่นายจ้างมีสิทธิที่จะนำงานสร้างสรรค์นั้นออกเผยแพร่ต่อสาธารณชนได้ตามวัตถุประสงค์ของการจ้างแรงงานนั้น
 - สร้างสรรค์ในฐานะผู้รับจ้างตามสัญญาจ้างทำของ² หากไม่ได้ทำหนังสือตกลงกันไว้เป็นอย่างอื่น เจ้าของลิขสิทธิ์คือผู้ว่าจ้าง
 - สร้างสรรค์ภายใต้การจ้างหรือตามคำสั่งของหน่วยงานของรัฐ เจ้าของลิขสิทธิ์คือหน่วยงานของรัฐ
 - สร้างสรรค์โดยการดัดแปลงงานลิขสิทธิ์ของผู้อื่นโดยได้รับอนุญาต เจ้าของลิขสิทธิ์คือผู้ดัดแปลงงาน
 - สร้างสรรค์โดยการรวบรวมงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่นโดยได้รับอนุญาต ซึ่งผู้รวบรวมได้ทำการคัดเลือกหรือจัดลำดับงานในลักษณะที่ไม่ลอกเลียนผู้อื่น เจ้าของลิขสิทธิ์คือผู้รวบรวม แต่ก็มีเพียงเฉพาะในงานที่รวบรวมเท่านั้น อย่างไรก็ตาม เจ้าของผลงานเดิมก็มีลิขสิทธิ์ในส่วนงานของเขาตามเดิมเช่นกัน

¹สัญญาจ้างแรงงาน คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่า “ลูกจ้าง” ตกลงจะทำงานให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า “นายจ้าง” และ “นายจ้าง” ตกลงจะให้สินจ้างตลอดเวลาที่ทำงานให้

²สัญญาจ้างทำของ คือ สัญญาซึ่งบุคคลคนหนึ่งเรียกว่า “ผู้รับจ้าง” ตกลงจะทำการงานสิ่งใดสิ่งหนึ่งจนสำเร็จให้แก่บุคคลอีกคนหนึ่งเรียกว่า “ผู้ว่าจ้าง” และ “ผู้ว่าจ้าง” ตกลงจะให้สินจ้างเพื่อผลสำเร็จแห่งการที่ทำงาน

กรณีจ้างบุคคลภายนอกสร้างสรรค์งาน เช่น สร้างภาพยนตร์โฆษณา ผลิตหนังสือหรือสิ่งพิมพ์ หรือแม้แต่การจัดทำเว็บไซต์ เพื่อใช้ในการประกอบธุรกิจ โดยนํางานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นมาใช้ประกอบการจัดทำงานนั้นด้วย อย่างถูกต้องตามกฎหมาย ผู้ว่าจ้างจะเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานที่จ้างผลิตนั้นเท่านั้น หากต่อมา ผู้ว่าจ้างต้องการนํางานอันมีลิขสิทธิ์ที่ใช้เป็นส่วนประกอบของงานที่จ้างผลิตดังกล่าวมาใช้แยกต่างหากจากงานที่จ้าง เช่น นำเพลงประกอบโฆษณา หรือภาพประกอบหนังสือหรือเว็บไซต์ซึ่งเป็นลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นที่ถูกนำมาใช้เพื่อสร้างสรรค์งานที่จ้างผลิตนั้นไปใช้เพื่อก่อให้เกิดรายได้แก่ผู้ว่าจ้าง ผู้ว่าจ้างอาจต้องขออนุญาตจากผู้ที่เป็เจ้าของลิขสิทธิ์ในเพลงหรือภาพที่นำมาประกอบในงานที่จ้างสร้างสรรค์นั้นก่อน

- โดยการรับโอนสิทธิ์จากเจ้าของลิขสิทธิ์ ทั้งโดยทางนิติกรรมและโดยทางมรดก ทั้งนี้ การโอนทางนิติกรรมอาจจะโอนทั้งหมดหรือบางส่วน และโดยกำหนดระยะเวลาหรือตลอดระยะเวลาการคุ้มครองลิขสิทธิ์ก็ได้

อนึ่ง การโอนโดยทางนิติกรรมนี้ กฎหมายกำหนดให้ต้องทำเป็นหนังสือลงลายมือชื่อผู้โอนและผู้รับโอน และหากไม่ได้กำหนดระยะเวลาไว้ในสัญญาโอน ให้ถือว่าการโอนมีกำหนดระยะเวลา 10 ปี

การเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์จะแยกต่างหากจากการเป็นเจ้าของทรัพย์สินที่บันทึกงานอันมีลิขสิทธิ์นั้น เช่น บุคคลที่ซื้อหนังสือ แผ่น DVD ภาพยนตร์ หรือแผ่น CD เพลง จะได้เฉพาะสิทธิครอบครองหนังสือ แผ่น DVD หรือแผ่น CD เท่านั้น แต่จะไม่ได้ลิขสิทธิ์ในงานดังกล่าวไปด้วย ฉะนั้น ผู้ที่ซื้องานดังกล่าวไปจึงมีสิทธิเพียงอ่าน ชม ฟัง หรือใช้งานอันมีลิขสิทธิ์นั้นเท่านั้น แต่ไม่มีสิทธิที่จะนำไปทำสำเนาเพื่อจำหน่ายหรือให้เช่า หรือแสวงหาประโยชน์ใดๆ จากงานอันมีลิขสิทธิ์นั้น ซึ่งรวมไปถึงการอัปโหลดขึ้นเว็บไซต์หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชนด้วยวิธีการใดๆ ด้วย เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์แล้ว

สิทธิที่จะได้รับจากการคุ้มครองลิขสิทธิ์

ลิขสิทธิ์ให้สิทธิแก่ผู้เป็นเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ 2 กลุ่ม ได้แก่

- **สิทธิในทางเศรษฐกิจ** เป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ในการหารายได้หรือค่าตอบแทนจากการให้ผู้อื่นใช้ประโยชน์จากงานของตน รวมถึงสามารถหวงกั้นหรือห้ามมิให้ผู้อื่นมาใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ของตนโดยไม่ได้รับอนุญาต และสามารถเรียกร้องค่าชดเชยหรือค่าเสียหายจากผู้ละเมิดลิขสิทธิ์ได้ และสิทธินี้อาจถ่ายโอนหรือมอบให้แก่ผู้อื่นโดยได้รับค่าตอบแทนหรือไม่ก็ได้ ประกอบด้วย

- **สิทธิในการทำซ้ำ** หมายถึง การคัดลอก การเลียนแบบ การทำสำเนา การทำแม่พิมพ์ การบันทึกเสียงหรือภาพ และรวมถึงการทำซ้ำโปรแกรมคอมพิวเตอร์ด้วย โดยต้องเป็นการทำซ้ำในส่วนอันเป็นสาระสำคัญซึ่งต้องสามารถรับรู้โดยวิธีการใดๆ ได้อย่างชัดเจน และต้องมีความคงทนถาวรอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง
- **สิทธิในการดัดแปลง** หมายถึง การทำซ้ำโดยเปลี่ยนแปลงรูปแบบของงาน รวมถึงการปรับปรุงหรือแก้ไข และการลอกงานต้นฉบับในส่วนอันเป็นสาระสำคัญ โดยไม่มีลักษณะเป็นการจัดทำงานชิ้นใหม่ เช่น การแปล การทำหุ่นจำลองจากแบบร่าง หรือการเรียบเรียงเสียงประสานบททำนองหรือเนื้อร้องใหม่ เป็นต้น
- **สิทธิในการเผยแพร่ต่อสาธารณชน** หมายถึง การทำให้ผลงานปรากฏต่อสาธารณชน เช่น การแสดง การบรรยาย การสวด การบรรเลง การทำให้ปรากฏด้วยเสียงหรือภาพไม่ว่าโดยวิธีการใดๆ การก่อสร้าง การจำหน่าย หรือโดยวิธีอื่นใด
- **สิทธิในการให้เข้าต้นฉบับหรือสำเนา** หมายถึง การให้ใช้งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ วัตถุทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ และสิ่งบันทึกเสียง ทั้งนี้ เนื่องจาก การให้เข้ายืมทำให้เจ้าของลิขสิทธิ์สูญเสียประโยชน์หรือขาดรายได้ที่ควรจะได้รับจากการนำผลงานนั้นออกหาประโยชน์

- **สิทธิในการให้ประโยชน์อันเกิดจากลิขสิทธิ์แก่ผู้อื่น** หมายถึง การโอนผลตอบแทนอันเกิดจากการใช้ประโยชน์งานอันมีลิขสิทธิ์ให้แก่บุคคลอื่น
- **สิทธิในการอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิ** หมายถึง การอนุญาตให้ผู้อื่นใช้สิทธิต่างๆ ตามที่กล่าวมาแล้วข้างต้น แต่การอนุญาตให้ใช้สิทธินี้จะต้องไม่ตัดสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ที่จะอนุญาตให้ผู้อื่นใช้ด้วย เว้นแต่จะได้ระบุไว้เป็นอย่างอื่นในข้อตกลง
- **สิทธิในทางศีลธรรม** เป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของเจ้าของลิขสิทธิ์ในฐานะผู้สร้างสรรค์งานอันมีลิขสิทธิ์ที่จะดำเนินการเพื่อสงวนไว้ซึ่งความเชื่อมโยงระหว่างตนเองกับผลงานลิขสิทธิ์ ซึ่งสิทธินี้จะเป็นของผู้สร้างสรรค์งานคนแรกเสมอ แม้ว่าจะได้โอนลิขสิทธิ์ให้แก่บุคคลอื่นแล้วก็ตาม นอกจากนี้เมื่อผู้สร้างสรรค์ถึงแก่ความตาย ทายาทของผู้สร้างสรรค์ยังคงมีสิทธิที่จะฟ้องร้องบังคับตามสิทธิได้ตลอดอายุแห่งการคุ้มครองลิขสิทธิ์อีกด้วย โดยสิทธิในทางศีลธรรมประกอบด้วย
 - สิทธิที่จะแสดงตนเป็นผู้สร้างสรรค์งานลิขสิทธิ์ คือ สิทธิที่จะใช้อ้างในฐานะเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน ซึ่งเป็นสิทธิขั้นพื้นฐานในการระบุชื่อผู้สร้างสรรค์ และสิทธิที่จะทำให้สาธารณชนรับรู้ว่าเป็นผู้สร้างสรรค์ผลงาน
 - สิทธิที่จะห้ามมิให้ผู้รับโอนลิขสิทธิ์หรือบุคคลอื่นใด บิดเบือน ดัดแปลงหรือทำโดยประการอื่นใดแก่งานนั้นจนเกิดความเสียหายต่อชื่อเสียง หรือเกียรติคุณของผู้สร้างสรรค์ (การพิจารณาความเสียหายเป็นไปตามข้อเท็จจริงแต่ละกรณี)

การคุ้มครองงานสร้างสรรค์

งานสร้างสรรค์จะคุ้มครองอย่างไร

การคุ้มครองลิขสิทธิ์และสิทธิข้างเคียงจะได้รับความคุ้มครองโดยอัตโนมัติในทันทีเมื่อผลงานได้รับการสร้างสรรค์โดยไม่จำเป็นต้องจดทะเบียน และกฎหมายไม่ได้บังคับให้เจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์ต้องแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ของตน ส่งผลทำให้เจ้าของสามารถเลือกได้ว่าจะแจ้งข้อมูลหรือไม่ก็ได้ นอกจากนี้ การแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ก็มีได้ก่อให้เกิดสิทธิพิเศษเพิ่มเติมแต่ประการใด รวมทั้งมิได้แสดงถึงความเป็นเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์นั้นๆ

แต่อย่างไรก็ตาม เพื่อเป็นการส่งเสริมให้มีการสร้างสรรค์งานและเกิดการนำผลงานไปใช้ประโยชน์ในเชิงพาณิชย์ รวมทั้งเพื่อเป็นการรวบรวมและสร้างฐานข้อมูลงานลิขสิทธิ์ให้เป็นแหล่งในการศึกษาค้นคว้า และเพื่อใช้เป็นหลักฐานเบื้องต้นสำหรับการพิสูจน์ความมีอยู่ของผลงาน ณ วันที่ได้รับแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ กรมทรัพย์สินทางปัญญาจึงได้จัดให้มีบริการรับแจ้งข้อมูลงานลิขสิทธิ์ขึ้น โดยเจ้าของลิขสิทธิ์สามารถนำข้อมูลลิขสิทธิ์มาแจ้งไว้แก่กรมทรัพย์สินทางปัญญาได้ แต่ทั้งนี้ ต้องพึงระลึกอยู่เสมอว่าการแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ไม่ก่อให้เกิดสิทธิตามกฎหมายเพิ่มเติมแต่อย่างใด

ในกรณีที่ผู้นำผลงานมาแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ เมื่อเจ้าหน้าที่เห็นว่างานชิ้นนั้นไม่เข้าข่ายเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ตามกฎหมายก็สามารถปฏิเสธการรับแจ้งได้ ทั้งนี้ เป็นไปตามระเบียบกรมทรัพย์สินทางปัญญาว่าด้วยการพิจารณาคำขอแจ้งผลงานฯ พ.ศ. 2547 อย่างไรก็ตามการปฏิเสธดังกล่าวไม่ทำให้สิทธิอันพึงมีตามกฎหมายลิขสิทธิ์ของผู้แจ้งเสียไปแต่อย่างใด

ใครคือผู้มีสิทธิในการแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์?

ผู้ที่สามารถแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ได้ประกอบด้วยบุคคลต่างๆ ดังนี้

- ผู้สร้างสรรค์งาน ซึ่งแบ่งเป็นกรณีต่างๆ ตามที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น คือ
 - กรณีสร้างสรรค์งานขึ้นเอง
 - กรณีสร้างสรรค์งานในฐานะลูกจ้าง (ตามสัญญาจ้างแรงงาน)
 - กรณีสร้างสรรค์งานในฐานะผู้รับจ้าง (ตามสัญญาจ้างทำของ)
 - กรณีสร้างสรรค์ภายใต้การจ้างหรือตามคำสั่งของหน่วยงานรัฐ
 - กรณีสร้างสรรค์โดยการดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นโดยได้รับอนุญาต
- เจ้าของลิขสิทธิ์ ที่เป็นบุคคลหรือนิติบุคคลตามกฎหมาย
- ตัวแทนรับมอบอำนาจจากเจ้าของลิขสิทธิ์
- ผู้รับโอนงานอันมีลิขสิทธิ์

เอกสารหลักฐานที่ต้องใช้

- แบบพิมพ์คำขอ ลข.01
- เอกสารประกอบแบบพิมพ์คำขอ ได้แก่
 - ใบต่อท้ายคำขอแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ (กรณีที่ข้อมูลที่กรอกในคำขอ (ลข.01) มีจำนวนมาก และผู้ขอไม่อาจกรอกข้อมูลได้ครบถ้วนในแต่ละข้อ)

- แบบแสดงรายละเอียดเกี่ยวกับการสร้างสรรค์ผลงานโดยย่อ
- หนังสือรับรองความเป็นเจ้าของงานลิขสิทธิ์
- ผลงานหรือสำเนาผลงานที่จะแจ้งข้อมูล

• เอกสารประกอบอื่นๆ เช่น สำเนาบัตรประชาชน สำเนาหนังสือรับรองนิติบุคคล สำเนาหนังสือการจดทะเบียนจัดตั้งมูลนิธิ สำเนาหนังสือแต่งตั้งผู้บริหารหน่วยงาน (กรณีหน่วยงานหรือองค์กรของรัฐบาล) สำเนาหนังสือแต่งตั้งตัวแทนหรือหนังสือมอบอำนาจ สัญญาว่าจ้าง สัญญาโอนลิขสิทธิ์ สัญญาอนุญาตให้ดัดแปลงงานอันมีลิขสิทธิ์ เป็นต้น

ทั้งนี้ เจ้าของลิขสิทธิ์ที่นำผลงานมาขึ้นแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ต้องเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์อย่างถูกต้อง และผลงานที่ยื่นประกอบต้องแสดงออกถึงความคิดสร้างสรรค์ และแสดงให้เห็นถึงองค์ประกอบ/สาระสำคัญของงานได้อย่างชัดเจน และต้องไม่มีลักษณะหยาบคาย

และในกรณีที่ยื่นผลงานประเภทและลักษณะงานเดียวกัน ผู้สร้างสรรค์คนเดียวกัน ซึ่งมีผลงานมากกว่า 1 ผลงาน สามารถใช้คำขอแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ชุดเดียวได้โดยเพิ่มชื่อผลงาน ปีที่สร้างสรรค์ เป็นต้น ในหน้าใบต่อท้ายคำขอแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ และกรอกข้อมูลเกี่ยวกับแรงบันดาลใจ วัตถุประสงค์รายละเอียดในการสร้างสรรค์งาน ในหน้ารายละเอียดการสร้างสรรค์งาน

อนึ่ง หากผลงานลิขสิทธิ์ที่นำมาแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ปรากฏพระบรมฉายาลักษณ์ของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว สมเด็จพระนางเจ้าพระบรมราชินีนาถ และ/หรือพระบรมวงศานุวงศ์ ในผลงาน ให้กรอกข้อมูลในแบบคำรับรองประกอบ การแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ด้วย

การยื่นคำขอ

ในการยื่นคำขอแจ้งข้อมูลลิขสิทธิ์ สามารถดำเนินการได้ ดังนี้

- ยื่นคำขอโดยตรงต่อเจ้าหน้าที่ ณ ศูนย์บริการจดทะเบียนทรัพย์สินทางปัญญา ชั้น 3 กรมทรัพย์สินทางปัญญา อ. เมือง จ. นนทบุรี
- สำนักงานพาณิชย์จังหวัดทุกจังหวัด

การตรวจค้นข้อมูล

สามารถทำได้โดยมาขอตรวจค้นที่สำนักงานลิขสิทธิ์ ยื่นคำขอตรวจค้นข้อมูลลิขสิทธิ์ (ลข.05) พร้อมกับกรอกข้อมูล เช่น ชื่อเจ้าของลิขสิทธิ์ เลขคำขอ หรือข้อมูลที่ต้องการตรวจค้น พร้อมวัตถุประสงค์ในการขอตรวจค้น หรือสามารถตรวจค้นข้อมูลด้วยตนเองได้ในเว็บไซต์ของกรมทรัพย์สินทางปัญญา

การคุ้มครองงานลิขสิทธิ์ที่อยู่ในรูปแบบดิจิทัล

เนื่องจากงานอันมีลิขสิทธิ์ในยุคปัจจุบันมีได้หลายลักษณะ ซึ่งรวมไปถึงในรูปแบบดิจิทัล เช่น บันทึกในแผ่นคอมแพคดิสก์ หรือเผยแพร่บนเว็บไซต์ ดังนั้น จึงมีความเสี่ยงที่จะถูกละเมิดได้ง่ายโดยการทำซ้ำ เผยแพร่สู่สาธารณะ หรือจำหน่าย ดังนั้น จึงเป็นสิ่งจำเป็นที่ต้องมีมาตรการทางเทคโนโลยีใดๆ เพื่อคุ้มครองงานอันมีลิขสิทธิ์เหล่านั้น เช่น การกำหนดรหัสผ่านสำหรับการใช้งาน การจำกัดการเข้าถึงงาน รวมถึงการทำสัญลักษณ์หรือเครื่องหมาย ทั้งแบบที่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า และแบบที่ไม่สามารถมองเห็นได้ด้วยตาเปล่า เช่น การทำลายน้ำดิจิทัล เป็นต้น

ระยะเวลาการคุ้มครองลิขสิทธิ์

โดยทั่วไปการคุ้มครองลิขสิทธิ์ มีอยู่ตลอดอายุผู้สร้างสรรค์ และอีก 50 ปี หลังจากผู้สร้างสรรค์เสียชีวิต ดังนั้น จึงไม่ใช่เพียงแต่ผู้สร้างสรรค์เท่านั้นที่จะได้รับประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ แต่ทายาทของผู้สร้างสรรค์ก็สามารถจะได้รับประโยชน์ด้วยเช่นกัน นอกจากนี้ กรณีมีผู้สร้างสรรค์หลายคน (ผู้สร้างสรรค์ร่วม) ระยะเวลาที่กฎหมายให้ความคุ้มครองแก่งานอันมีลิขสิทธิ์นั้นยังคำนวณจากอายุของผู้สร้างสรรค์ร่วมคนสุดท้าย กล่าวคือ อีก 50 ปี หลังจากผู้สร้างสรรค์ร่วมคนสุดท้ายเสียชีวิต

อย่างไรก็ตาม หากเป็นกรณีงานสร้างสรรค์ประเภทอื่นก็จะมีระยะเวลาการคุ้มครองตามกฎหมายแตกต่างกันไป ดังนี้

- กรณีเป็นงานภาพถ่าย โสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ สิ่งบันทึกเสียง งานแพร่เสียงแพร่ภาพ มีระยะเวลาการคุ้มครอง 50 ปี นับตั้งแต่สร้างสรรค์ หรือ 50 ปี นับตั้งแต่มีการโฆษณาครั้งแรก
- กรณีงานศิลปะประยุกต์ มีระยะเวลาการคุ้มครอง 25 ปี นับตั้งแต่วันสร้างสรรค์ หรือ 25 ปี นับตั้งแต่มีการโฆษณาครั้งแรก

- กรณีผู้สร้างสรรค์เป็นนิติบุคคล มีระยะเวลาการคุ้มครอง 50 ปี นับตั้งแต่สร้างสรรค์ หรือ 50 ปี นับตั้งแต่มีการโฆษณาครั้งแรก
- กรณีสิทธินักแสดง มีระยะเวลาการคุ้มครอง 50 ปี นับตั้งแต่มีการแสดง หรือหากมีการบันทึกการแสดงไว้ ให้มีอายุ 50 ปี นับตั้งแต่มีการบันทึก

ลิขสิทธิ์กับการประกอบธุรกิจ

จากการที่ลิขสิทธิ์ให้ความคุ้มครององค์ประกอบต่างๆ ทางด้านวรรณกรรม ศิลปกรรม นาฏกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุต่างๆ รวมถึงงานอื่นๆ เช่น โปรแกรมคอมพิวเตอร์ และการแพร่เสียงแพร่ภาพ ดังนั้น หากองค์กรธุรกิจใดเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ก็จะมีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวที่จะแสวงหารายได้จากงานอันมีลิขสิทธิ์นั้น ซึ่งจะทำให้ได้รับประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ได้สร้างสรรค์ขึ้น และสามารถดรงตนเป็นผู้นำในตลาดอย่างยั่งยืน หรือหมายความว่าจะสามารถคงไว้ซึ่งสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการดำเนินการใดๆ ต่อไปนี้

- ใช้ ขาย ให้เช่า ดัดแปลง ทำซ้ำ เผยแพร่ งานอันมีลิขสิทธิ์นั้น ทั้งนี้ ในกรณีที่เป็นการขายสำเนางานอันมีลิขสิทธิ์ องค์กรธุรกิจจะยังคงความเป็นเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์นั้นทั้งหมด และสำหรับกรณีขายลิขสิทธิ์ (ก่อให้เกิดการโอนสิทธิ์) ก็อาจพิจารณาขายงานอันมีลิขสิทธิ์นั้นเพียงบางส่วน (หากงานนั้นสามารถแบ่งแยกได้) หรือขายทั้งหมดก็ได้

- อนุญาตให้ผู้อื่นนำงานอันมีลิขสิทธิ์ไปใช้ประโยชน์ หรือกระทำการอื่นใด เช่น ดัดแปลง ทำซ้ำ เผยแพร่ ให้เช่า โดยอาจจะกำหนดระยะเวลาหรือไม่ก็ตาม

- ควบคุมการใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ซึ่งองค์กรธุรกิจเป็นเจ้าของ เช่น เนื้อหาเอกสารที่อยู่ในรูปแบบต่างๆ เนื้อร้องและทำนองเพลง ภาพยนตร์ โปรแกรมคอมพิวเตอร์ เนื้อหาโฆษณา ฉลากหรือบรรจุภัณฑ์สินค้า หรืองานอื่นใดที่เกิดจากการสร้างสรรค์เชิงศิลปะ โดยการห้ามผู้อื่นนำงานนั้นไปใช้หรือทำสำเนาก่อนที่จะได้รับอนุญาต

- ดำเนินการตามกฎหมายกับบุคคลใดๆ ที่ล่วงล้ำนำลิขสิทธิ์ไปแสวงหาผลประโยชน์โดยไม่ได้รับอนุญาต

การละเมิดลิขสิทธิ์

ในการประกอบธุรกิจ อาจจะมีบางกรณีที่ต้องนำงานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นมาใช้เพื่อประโยชน์ในการส่งเสริมหรือประชาสัมพันธ์สินค้าหรือบริการของตน หรือแม้กระทั่งการประชาสัมพันธ์องค์กรให้เป็นที่รู้จักในหมู่ผู้บริโภค ซึ่งในการกระทำดังกล่าวอาจเข้าข่ายละเมิดลิขสิทธิ์ได้ ทั้งนี้ การละเมิดลิขสิทธิ์แบ่งออกเป็น 2 แนวทาง ได้แก่

- **การละเมิดลิขสิทธิ์โดยตรง** หมายถึง การกระทำใดๆ แก่งานอันมีลิขสิทธิ์ในลักษณะที่เป็นการใช้สิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์โดยมิได้รับอนุญาต ดังจะได้แยกพิจารณาตามประเภทของงานออกเป็น 4 ประเภท คือ

- การละเมิดลิขสิทธิ์ในงานทั่วไป หมายถึง การทำซ้ำ ดัดแปลง หรือเผยแพร่ต่อสาธารณชน โดยมิได้รับอนุญาต
- การละเมิดลิขสิทธิ์ในงานโสตทัศนวัสดุ ภาพยนตร์ หรือสิ่งบันทึกเสียง หมายถึง การทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน หรือให้เข้าต้นฉบับหรือสำเนางานดังกล่าว เฉพาะเสียง หรือภาพ หรือทั้งเสียงและภาพ โดยมิได้รับอนุญาต

- การละเมิดลิขสิทธิ์ในงานแพร่เสียงแพร่ภาพ (รายการวิทยุหรือรายการโทรทัศน์) โดยการทำซ้ำ ดัดแปลง หรือการแพร่เสียงแพร่ภาพผ่านวิธีการต่างๆ เช่น เคเบิลทีวี ดาวเทียม หรืออินเทอร์เน็ต ไม่ว่าทั้งหมดหรือบางส่วน โดยมีผลประโยชน์ในทางการค้าโดยไม่ได้รับอนุญาต
- การละเมิดลิขสิทธิ์ในงานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ โดยการทำซ้ำ ดัดแปลง เผยแพร่ต่อสาธารณชน ให้เช่าต้นฉบับหรือสำเนางานดังกล่าว โดยไม่ได้รับอนุญาต
- **การละเมิดลิขสิทธิ์โดยอ้อม** คือ การกระทำที่ผู้กระทำรู้หรือมีเหตุอันควรรู้อย่างนั้นๆ ได้ทำขึ้นโดยละเมิดลิขสิทธิ์ของผู้อื่นแล้วยังแสวงหากำไรจากงานนั้น ดังกรณีต่อไปนี้
 - การขาย มีไว้เพื่อขาย เสนอขาย ให้เช่า เสนอให้เช่า ให้เช่าซื้อ หรือเสนอให้เช่าซื้อ
 - การนำออกเผยแพร่ต่อสาธารณชน
 - การแจกจ่ายในจำนวนมากพอที่อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์
 - การนำหรือสั่งเข้ามาในราชอาณาจักร

ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์

กฎหมายได้กำหนดกรณีที่ถือว่าเป็นข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์เอาไว้ ดังนี้

- **การกระทำภายใต้วัตถุประสงค์ของกฎหมาย** ถือเป็นข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ หากเข้าข่ายหลัก 2 ประการ คือ

- ไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานอันมีลิขสิทธิ์ตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์
- ไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร

นอกจากนี้ ยังไม่ถือเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์หากได้กระทำเพื่อการศึกษาวิจัย อันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร เพื่อประโยชน์ของตนเองหรือบุคคลอื่นในครอบครัว หรือญาติสนิท เพื่อการตีพิมพ์ วิจัย หรือแนะนำผลงาน เพื่อการเสนอรายงานข่าวทางสื่อสารมวลชนโดยแสดงการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น และรวมถึงการทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดง หรือทำให้ปรากฏเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของศาลหรือเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายหรือในการรายงานผลการพิจารณาดังกล่าว เพื่อประโยชน์ในการสอนของผู้สอนอันมิใช่การกระทำเพื่อหากำไร เพื่อแจกจ่ายหรือจำหน่ายแก่ผู้เรียนในชั้นเรียนหรือในสถาบันศึกษาโดยไม่เป็นการกระทำเพื่อหากำไร และเพื่อนำงานนั้นมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการถามและตอบในการสอบ

- **การอ้างอิงหรือการแสดงการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์** มิให้ถือว่าการละเมิดลิขสิทธิ์ในกรณีที่ได้แสดงถึงการรับรู้ความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานนั้น รวมทั้งไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์หรือไม่กระทบกระเทือนสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร

- **การทำซ้ำโดยบรรณารักษ์ของห้องสมุด** มิให้ถือว่าการละเมิดลิขสิทธิ์ถ้าเป็นการทำซ้ำเพื่อใช้ในห้องสมุดหรือให้แก่ห้องสมุดอื่น หรือเป็นการทำซ้ำงานบางตอนตามสมควรให้แก่บุคคลอื่นเพื่อประโยชน์ในการวิจัยหรือการศึกษา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อแสวงหาผลกำไร และไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์หรือกระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์

- **การทำซ้ำอย่างงานโปรแกรมคอมพิวเตอร์** มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์ ถ้าการกระทำนั้นมิได้มีวัตถุประสงค์เพื่อหากำไร ไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ และไม่กระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร ในกรณีการศึกษาวิจัย การใช้เพื่อประโยชน์ส่วนบุคคล การติชม วิจารณ์ หรือนำมาผลงาน การเสนอรายงานข่าวทางสื่อสารมวลชน โดยแสดงการรับรู้ถึงความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ การทำซ้ำในจำนวนที่สมควรโดยบุคคลผู้ซึ่งได้ซื้อหรือได้รับโปรแกรมนั้นมาจากบุคคลอื่นโดยถูกต้องเพื่อใช้ประโยชน์ในการบำรุงรักษาหรือป้องกันการสูญหาย การทำซ้ำ ดัดแปลง นำออกแสดงหรือทำให้ปรากฏเพื่อประโยชน์ในการพิจารณาของศาลหรือเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจตามกฎหมาย หรือในการรายงานผลการพิจารณาดังกล่าว และรวมถึงการนำมาใช้เป็นส่วนหนึ่งในการถามและตอบในการสอบการดัดแปลงในกรณีที่เป็นแก่การใช้ และการทำซ้ำเพื่อเก็บรักษาไว้สำหรับการอ้างอิงหรือค้นคว้าเพื่อประโยชน์ของสาธารณชน

- **การนำงานนาฏกรรม และงานดนตรีกรรมออกเผยแพร่ต่อสาธารณชน** ถ้าได้กระทำตามความเหมาะสมโดยมิได้แสวงหากำไร และนักแสดงไม่ได้รับค่าตอบแทนในการแสดงนั้น แต่จะต้องเป็นการดำเนินการโดยสมาคม มูลนิธิ หรือองค์การอื่นที่มีวัตถุประสงค์เพื่อการสาธารณกุศล การศึกษา การศาสนาหรือการสังคมสงเคราะห์ ทั้งนี้ ต้องไม่ขัดต่อการแสวงหาประโยชน์ของเจ้าของลิขสิทธิ์ และไม่กระทบกระเทือนสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์

- **ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ต่องานศิลปกรรม** มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์หากได้กระทำการดังต่อไปนี้ การวาดเขียน การระบายสี การแกะลายเส้น การปั้น การแกะสลัก การถ่ายภาพ หรือการถ่ายภาพยนตร์ ซึ่งศิลปกรรมได้อันตั้งเปิดเผยประจำอยู่ในที่สาธารณะ รวมถึงการถ่ายภาพ การถ่ายภาพยนตร์ หรือการแพร่ภาพงานใดๆ อันมีศิลปกรรมใดรวมอยู่เป็นส่วนประกอบด้วย

อนึ่ง ในกรณีที่ลิขสิทธิ์ในศิลปกรรมใดมีบุคคลอื่นนอกจากผู้สร้างสรรค์เป็นเจ้าของรวมอยู่ด้วย การที่ผู้สร้างสรรค์คนเดียวกันได้ทำศิลปกรรมนั้นอีกในภายหลัง ในลักษณะที่เป็นการทำซ้ำบางส่วนกับศิลปกรรมเดิม หรือใช้แบบพิมพ์ภาพร่าง แผนผัง แบบจำลองหรือข้อมูล ที่ได้จากการศึกษาที่ใช้ในการทำศิลปกรรมเดิม ถ้าปรากฏว่าผู้สร้างสรรค์มิได้ทำซ้ำหรือลอกแบบในส่วนอันเป็นสาระสำคัญของศิลปกรรมเดิมมิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

- **ข้อยกเว้นการละเมิดลิขสิทธิ์ต่องานสถาปัตยกรรม** มิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์หากได้ดำเนินการดังต่อไปนี้ การวาดเขียน การระบายสี การแกะลายเส้น การปั้น การแกะสลัก การถ่ายภาพ การถ่ายภาพยนตร์ หรือการเผยแพร่ ซึ่งงานสถาปัตยกรรมแต่มิได้หมายรวมถึงการจำหน่ายแบบแปลนที่ได้ทำซ้ำหรือการนำแบบแปลนไปก่อสร้างโดยมิได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ นอกจากนี้การบูรณะอาคารอันมีซึ่งสถาปัตยกรรมอันมีลิขสิทธิ์ในรูปเดิมมิให้ถือว่าเป็นการละเมิดลิขสิทธิ์

- **การนำภาพยนตร์ที่หมดอายุการคุ้มครองออกเผยแพร่ต่อสาธารณชน** ไม่ถือว่าเป็นเมิดลิขสิทธิ์ในงานวรรณกรรม นาฏกรรม ศิลปกรรม ดนตรีกรรม โสตทัศนวัสดุ สิ่งบันทึกเสียง หรืองานที่ใช้จัดทำภาพยนตร์

- **การทำซ้ำเพื่อประโยชน์ในการปฏิบัติราชการ** ซึ่งเป็นการกระทำโดยเจ้าพนักงานซึ่งมีอำนาจตามกฎหมายหรือตามคำสั่งของเจ้าพนักงานดังกล่าว ซึ่งงานนั้นมีลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย และที่อยู่ในความครอบครองของทางราชการ แต่จะต้องไม่เป็นการขัดต่อการแสวงหาประโยชน์จากงานนั้นมีลิขสิทธิ์ตามกฎหมายตามปกติของเจ้าของลิขสิทธิ์ และไม่กระทบกระเทือนถึงสิทธิอันชอบด้วยกฎหมายของเจ้าของลิขสิทธิ์เกินสมควร

การใช้งานลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่น

บ่อยครั้งที่องค์กรธุรกิจจำเป็นต้องนำงานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นมาใช้เพื่อสนับสนุนการดำเนินกิจกรรมขององค์กรเอง เช่น การนำเพลงมาใช้ประกอบ การจัดทำภาพยนตร์โฆษณา หรือการนำภาพวาดหรือภาพถ่ายมาใช้ประกอบ สื่อสิ่งพิมพ์หรือเว็บไซต์ ซึ่งตามหลักการที่ถูกต้องแล้วหากสิ่งเหล่านั้นองค์กรไม่ได้เป็นผู้สร้างสรรค์ขึ้นเองก็ต้องได้รับอนุญาตจากผู้ที่เป็นเจ้าของลิขสิทธิ์เสียก่อน

สิ่งที่ต้องกระทำเมื่อต้องการนำงานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นมาใช้

ในกรณีที่มีความประสงค์จะนำงานอันมีลิขสิทธิ์ที่บุคคลอื่นได้สร้างสรรค์ ขึ้นมาใช้ประโยชน์ สามารถกระทำได้ 2 ลักษณะ คือ

- ในกรณีที่เจ้าของลิขสิทธิ์ได้แต่งตั้งตัวแทนเพื่อทำหน้าที่บริหารจัดการสิทธิไว้ เช่น ในงานลิขสิทธิ์ประเภทดนตรีกรรม หรืองานภาพยนตร์ต่างๆ ซึ่งมีความซับซ้อนของสิทธิ เจ้าของลิขสิทธิ์ต่างๆ ที่รวมอยู่ในงานนั้นอาจมอบหมายให้องค์กรหรือหน่วยงานหนึ่งเป็นผู้รับผิดชอบดูแลการบริหารจัดการสิทธินั้นๆ แทน ดังนั้นหากต้องการนำงานดังกล่าวไปใช้ประโยชน์ก็อาจติดต่อไปยังองค์กรหรือหน่วยงานซึ่งเป็นตัวแทนนั้น

- ในกรณัที่เจ้าขอลัษสักรัไม่ไ้ระบุดัแทนเพือทำหน้าทึบรหการจัการ ลัษสักรั หรือกณัที่ทราบดัเจ้าขอลัษสักรั กัสามารถดัดดอไปย้งเจ้าขอลัษสักรั ได้โดยดรง แต่อย้งไรกัตาม ดัองแนใจว่าได้ดัดดอขออนุญาตเจ้าขอลัษสักรัครบ ทุการยแล้ว

การใชงานลัษสักรัทึเปบธรรม

จากกรทึกฎหมายกำหนดหลักเกณทึเกัยวกับการกระทำทึเปบ ฆอยกเว้นการละเมดลัษสักรัโดยดัองเปบการกระทำทึไม่ฆดัต่อการแสวงหาประโยชน์ ตามปกติขอลเจ้าขอลัษสักรั และไม่กระทบกระเทือนถึงลัษสักรัอันฆบด้วยกฎหมายขอล เจ้าขอลัษสักรัจนเกินสมควร ดังนั การพิจารณาในเป้องดันว่ากรใช้ลัษสักรัจะ เปบธรรมสำหรับเจ้าขอลัษสักรัหรือไม่ อาจอ้างอิงได้จากหลักเกณทึ 4 ประการ ดังนั

- **วัตถุประสงค์และลักษณะของการใชงาน** กล่าวคือ

- ไม่มีลักษณะเพือการค้าหรือการแสวงหาผลกำไร เช่น การทำสำเนา เพลงเพือขาย การถ่ายสำเนาตำราเรียนโดยอาจารย์เพือขาย แก่นักเรียน หรือการทำสำเนาเอกสารเพือขาย
- ไม่มีเจตนาทุจริต เช่น ไม่อ้างอิงถึงที่มา หรือใช้ในลักษณะทึทำให้ผู้่อื่น ฆ่าใจว่าเป็นผลงานขอลผู้ใชเอง
- เปบการใชงานเพือก่อให้เกิดประโยชน์แก่สังคมโดยน้งานเดิมมา ปรบัเปลี่ยนเพิ่มเติม หรือแก้ไขให้แตกต่างไปจากงานเดิม เช่น การดัดลอกอ้างอิงงานวิจัย เพืออธิบายความคิดเห็นขอลผู้ดัดลอก หรือการรายงานข่าวทึยอคำกล่าวขอลรัฐมนตรี หรือยอบทความ โดยกรดัดลอกอ้างอิงมาเพียงสั้นๆ เปบดัน

- **ลักษณะของงานอันมีลัษสักรั** โดยกรพิจารณาจากลักษณะของงานทึ ฎกน้าไปใช้ ได้แก่

- ระดับของการสร้าสร้งงาน เช่น กรณัของงานทึดัองใช้ความคิด สร้าสร้งรค์หรือจินตนาการมาก เช่น นวนิยาย หรือนิทาน หากมีการ น้าไปใช้กัจะมีโอกาสดัจะถือว่าเป็นการใชงานลัษสักรัทึไม่เปบธรรม

มากกว่างานลิขสิทธิ์อื่นที่เป็นงานซึ่งประกอบด้วยข้อเท็จจริง เช่น การรายงานข่าว

- การโฆษณางานสู่สาธารณชน ซึ่งหากการนำงานซึ่งยังไม่มีลิขสิทธิ์มาใช้อาจจะเป็นการใช้งานที่ไม่เป็นธรรมได้ เนื่องจากเจ้าของลิขสิทธิ์มีสิทธิที่จะเลือกว่าจะโฆษณางานของตนหรือนำออกแสวงหาประโยชน์เมื่อใดก็ได้

- **ปริมาณและเนื้อหาที่เป็นสาระสำคัญ** เมื่อเปรียบเทียบกับเนื้อหาทั้งหมด โดยจะต้องพิจารณาแยกต่างหากจากกัน เช่น กรณีที่มีการนำงานอันมีลิขสิทธิ์ของผู้อื่นมาใช้ในสัดส่วนที่มาก แม้ว่าจะไม่ใช่ส่วนที่เป็นสาระสำคัญก็อาจถือได้ว่าเป็นการใช้ลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นธรรม และในขณะเดียวกัน กรณีที่นำมาใช้ในสัดส่วนที่น้อย แต่หากส่วนนั้นเป็นสาระสำคัญของงานชิ้นดังกล่าวก็อาจถือได้ว่าเป็นการใช้ลิขสิทธิ์ที่ไม่เป็นธรรมเช่นเดียวกัน

- **ผลกระทบต่อตลาดหรือมูลค่าของงานอันมีลิขสิทธิ์** โดยการนำงานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นมาใช้อาจจะต้องไม่มีผลทำให้งานนั้นสูญเสียความสามารถในการแสวงหาผลประโยชน์ อย่างไรก็ตาม ขึ้นอยู่กับปริมาณผลกระทบที่เกิดขึ้นด้วย เช่น กรณีงานวรรณกรรมซึ่งไม่ได้พิมพ์จำหน่ายมาเป็นเวลานาน หากมีการนำมาใช้งานก็อาจไม่กระทบต่อการแสวงหาผลประโยชน์ของเจ้าของลิขสิทธิ์

ในปัจจุบัน เทคโนโลยีต่างๆ เอื้ออำนวยต่อการนำงานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นมาใช้งาน ไม่ว่าจะเป็นการโหลดคลิปภาพยนตร์ ดนตรี ภาพถ่าย ภาพวาด ข้อความหรือเนื้อหาต่างๆ ที่เผยแพร่อยู่บนเว็บไซต์ อย่างไรก็ตาม ควรตระหนักอยู่เสมอว่างานอันมีลิขสิทธิ์ซึ่งดูเหมือนว่าจะสามารถนำมาใช้ได้โดยไม่ต้องเสียค่าใช้จ่ายเหล่านั้น ในบางกรณีเจ้าของลิขสิทธิ์อาจไม่ได้มีเจตนาให้บุคคลอื่นนำงานนั้นไปใช้โดยเสรี หากเพียงแต่ต้องการเผยแพร่ให้สาธารณชนรับรู้ ดังนั้น หากมีความต้องการนำงานอันมีลิขสิทธิ์เหล่านั้นไปใช้ในการประกอบธุรกิจ ก็ควรจะขออนุญาตให้ถูกต้องเสียก่อน รวมทั้งอาจจะจัดให้มีการอ้างอิงความเป็นเจ้าของเพื่อแสดงการรับรู้ถึงสิทธิของเจ้าของลิขสิทธิ์ด้วย

กรณีที่ไม่ต้องขออนุญาตใช้ลิขสิทธิ์

บางกรณีการนำงานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นมาใช้อาจไม่ต้องขออนุญาตเจ้าของลิขสิทธิ์ หากเข้าข่ายกรณีดังต่อไปนี้

- เป็นงานที่อยู่นอกขอบเขตการคุ้มครองของกฎหมายลิขสิทธิ์
- เป็นงานที่ตกเป็นสมบัติสาธารณะ ได้แก่ งานที่สิ้นสุดอายุการคุ้มครอง หรืองานที่เจ้าของลิขสิทธิ์ตั้งใจสละสิทธิ์การคุ้มครอง
- เป็นงานที่อยู่ภายในข่ายการใช้งานลิขสิทธิ์ที่เป็นธรรม หรืออยู่ภายใต้ข้อยกเว้นไม่ละเมิดลิขสิทธิ์ตามกฎหมาย

ในงานอันมีลิขสิทธิ์ที่สิ้นสุดอายุการคุ้มครองแล้ว แม้ว่าสิทธิจะตกเป็นของสาธารณะก็ตามแต่การนำงานดังกล่าวมาใช้อาจต้องพิจารณาว่าได้มีบุคคลอื่นใดนำงานดังกล่าวมาดัดแปลง รวบรวม หรือบันทึกซ้ำอีกหรือไม่ เนื่องจากการกระทำดังกล่าวอาจจะส่งผลทำให้เกิดงานอันมีลิขสิทธิ์ชิ้นใหม่ขึ้นมา ซึ่งผู้กระทำการดังกล่าวจะได้รับความคุ้มครองในฐานะเจ้าของลิขสิทธิ์ด้วยเช่นเดียวกัน หากแต่เพียงเฉพาะในงานที่ได้จัดทำขึ้นใหม่นั้นเท่านั้น

การลดความเสี่ยงการละเมิดลิขสิทธิ์

เนื่องจากลิขสิทธิ์สามารถก่อให้เกิดรายได้แก่องค์กรธุรกิจ ดังนั้น การปกป้องคุ้มครองจึงเป็นสิ่งจำเป็น ซึ่งองค์กรควรจะมีการดำเนินมาตรการใดๆ เพื่อปกป้องลิขสิทธิ์ของตนจากการถูกละเมิด เช่น

- ให้การศึกษาแก่พนักงานเพื่อสร้างความตระหนักถึงการได้มา การใช้งาน และการปกป้องคุ้มครองลิขสิทธิ์ ทั้งของตนเอง ขององค์กร และของบุคคลอื่น เช่น ไม่ดาวน์โหลดสิ่งที่ได้รับการคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์จากอินเทอร์เน็ต หรือนำงานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่นมาใช้งานโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ และควรจัดให้มีการแบ่งแยกความเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์ที่ชัดเจนระหว่างพนักงานและองค์กรโดยการระบุเป็นลายลักษณ์อักษรว่าลิขสิทธิ์ที่เกิดขึ้นจากการสร้างสรรค์งานจะตกเป็นของผู้ใด
- การอนุญาตให้บุคคลอื่นใช้ลิขสิทธิ์ หรือการขออนุญาตใช้งานอันมีลิขสิทธิ์ของบุคคลอื่น ควรมีหลักฐานเป็นลายลักษณ์อักษร โดยระบุขอบเขตของการใช้งานและระยะเวลาที่ชัดเจนแน่นอน
- ควรจัดให้มีระบบการแสดงความเป็นเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์อย่างชัดเจน เช่น การจัดทำลายน้ำ การเข้ารหัส หรือการทำเครื่องหมายอื่นใดบนงานอันมีลิขสิทธิ์

การใช้ลิขสิทธิ์ในพฤติการณ์พิเศษ

ถึงแม้ว่ากฎหมายลิขสิทธิ์จะกำหนดให้สิทธิในการแปลหรือการดัดแปลงงานวรรณกรรมจากภาษาหนึ่งเป็นอีกภาษาหนึ่งเป็นสิทธิแต่เพียงผู้เดียวของผู้สร้างสรรค์ แต่กฎหมายก็ได้กำหนดข้อยกเว้นเกี่ยวกับการบังคับใช้สิทธิเพื่อให้บุคคลอื่นได้ใช้ “ลิขสิทธิ์ในพฤติการณ์พิเศษ” ได้ หากการขออนุญาตแปลงงานนั้นเข้าตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายกำหนด

ทั้งนี้ “การใช้ลิขสิทธิ์ในพฤติการณ์พิเศษ” เป็นการให้สิทธิแก่ผู้มีสัญชาติไทยที่ประสงค์จะขอแปลงงานวรรณกรรมซึ่งจัดทำขึ้นในภาษาต่างประเทศเป็นภาษาไทย เพื่อประโยชน์ในการเรียนการสอน หรือค้นคว้า โดยไม่ได้มีวัตถุประสงค์เพื่อหา

ถ้าใคร ทั้งนี้ ผู้นั้นจะต้องเคยขออนุญาตแปลหรือทำซ้ำงานแปลเป็นภาษาไทยจากเจ้าของลิขสิทธิ์แล้ว แต่ไม่ได้รับอนุญาต นอกจากนี้ ต้องไม่เคยมีการแปลงานนั้นเป็นภาษาไทยหรือไม่มีสำเนางานแปลของงานนั้นในท้องตลาดภายในระยะเวลา 3 ปีหลังจากการเผยแพร่ครั้งแรก หรือหลังจากจัดพิมพ์งานดังกล่าวครั้งสุดท้าย แล้วแต่กรณี ทั้งนี้ อธิบดีกรมทรัพย์สินทางปัญญาจะเป็นผู้กำหนดค่าตอบแทนให้แก่เจ้าของลิขสิทธิ์

อย่างไรก็ดี สำเนาคำภาษาไทยจะถูกส่งออกไปนอกราชอาณาจักรไม่ได้ เว้นแต่ผู้รับจะมีสัญชาติไทย และงานแปลที่ส่งออกไปนั้นจะต้องใช้เพื่อวัตถุประสงค์ในการเรียนการสอนหรือค้นคว้า ไม่ใช่เพื่อการค้า และประเทศผู้รับได้อนุญาตให้ไทยส่งงานแปลดังกล่าวไปประเทศนั้น

การดำเนินคดีลิขสิทธิ์

เนื่องจากความผิดตามพระราชบัญญัติลิขสิทธิ์ พ.ศ. 2537 เป็นความผิดต่อส่วนตัวหรือเป็นความผิดที่ย่อมความได้ เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงไม่มีอำนาจดำเนินคดีความได้เอง จึงมีความจำเป็นที่ผู้เสียหาย เจ้าของลิขสิทธิ์ หรือผู้รับมอบอำนาจต้องร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจเพื่อดำเนินคดีอาญา อย่างไรก็ตาม นอกจากการแจ้งความร้องทุกข์ต่อเจ้าหน้าที่ตำรวจแล้ว เจ้าของลิขสิทธิ์อาจแต่งตั้งทนายความฟ้องร้องคดีในชั้นศาล โดยไม่ต้องแจ้งความก็ได้ ทั้งนี้ ในกรณีที่มีการละเมิดลิขสิทธิ์ กฎหมายกำหนดให้ศาลมีอำนาจสั่งให้ผู้ละเมิดชดเชยค่าเสียหายแก่เจ้าของลิขสิทธิ์ได้ตามสมควร โดยพิจารณาข้อเท็จจริงเป็นรายกรณีไป

แนวทางปฏิบัติเกี่ยวกับการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์เพลงคาราโอเกะ

งานเพลงถือเป็นงานอันมีลิขสิทธิ์ที่ได้รับความคุ้มครองตามกฎหมายลิขสิทธิ์ ซึ่งจะได้รับความคุ้มครองทันทีที่สร้างสรรค์ โดยไม่ต้องจดทะเบียนและอาจประกอบด้วยงานอันมีลิขสิทธิ์ประเภทต่างๆ เช่น งานดนตรีกรรม (เนื้อร้องและทำนองเพลง) งานสิ่งบันทึกเสียง (เทป CD) งานโสตทัศนวัสดุ (DVD VCD คาราโอเกะ) งานโปรแกรมคอมพิวเตอร์ (คอมพิวเตอร์คาราโอเกะ) โดยเจ้าของลิขสิทธิ์จะเป็นผู้มีสิทธิแต่เพียงผู้เดียวในการทำใช้งานเพลงนั้น เช่น ทำสำเนาสิ่งบันทึกเสียงหรือโสตทัศนวัสดุซึ่งบันทึกเพลง คัดลอกงานเพลงเก็บไว้ในคอมพิวเตอร์ ดัดแปลง เช่น แก้ไขปรับปรุงเนื้อเพลงหรือทำนองเพลงเผยแพร่ต่อสาธารณชน เช่น การให้บริการเปิดเพลงให้ลูกค้าฟังภายในร้าน หรือให้บริการคาราโอเกะ โอนหรืออนุญาตให้ผู้อื่นใช้งานลิขสิทธิ์ ฯลฯ

ประเภทงานที่มีการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์

ตามประกาศสำนักงานคณะกรรมการการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ (กกร.) กำหนดให้การใช้ลิขสิทธิ์ในการเผยแพร่งานลิขสิทธิ์เพลงเพื่อการค้าเป็นบริการควบคุม ซึ่งกำหนดให้เจ้าของลิขสิทธิ์เพลงที่ต้องการจะจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ต้องแจ้งคำตอบตอบแทน ต้นทุน ค่าใช้จ่าย หลักเกณฑ์ วิธีการ และเงื่อนไขการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ต่อ กกร. ก่อนดำเนินการจัดเก็บ โดยประเภทงานที่ต้องมีการแจ้งจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์เพลงมีอยู่ 2 ประเภทหลัก คือ

- **งานดนตรีกรรม** (เนื้อร้องทำนองเพลง) หรือที่เรียกว่าสิทธิของครูเพลง
- **งานสิ่งบันทึกเสียง** ซึ่งรวมถึงงานโสตทัศนวัสดุ หรือที่เรียกว่าสิทธิของค่ายเพลง อย่างไรก็ตาม กรณีที่ผู้ประกอบการให้บริการในลักษณะของคอมพิวเตอร์คาราโอเกะผู้ประกอบการอาจจะต้องจ่ายค่าลิขสิทธิ์จากการทำซ้ำเพิ่มเติมนอกจากการจ่ายค่าลิขสิทธิ์ทั้ง 2 ประเภทดังกล่าว

การใช้งานลิขสิทธิ์อย่างไร

จัดซื้อจัดหาสิ่งบันทึกเสียงหรือโสตทัศนวัสดุที่มีลิขสิทธิ์ถูกต้องตามกฎหมายมาให้บริการแก่ลูกค้า ทั้งนี้ ค่ายเพลงหรือเจ้าของลิขสิทธิ์ (บางราย) มีการจัดทำ

สิ่งบันทึกเสียงหรือโสตทัศนวัสดุไว้เฉพาะสำหรับใช้ในเชิงพาณิชย์ โดยผู้ประกอบการอาจสังเกตได้ตามปกของผลิตภัณฑ์จะระบุคำว่า “Commercial Use Only” นอกจากการจัดซื้อจัดหาแผ่นสิ่งบันทึกเสียงหรือโสตทัศนวัสดุที่มีลิขสิทธิ์ถูกต้องตามกฎหมายแล้ว ผู้ประกอบการต้องจ่ายค่าลิขสิทธิ์ในการเผยแพร่ต่อสาธารณชนให้กับเจ้าของลิขสิทธิ์ หรือบริษัทที่ได้รับอนุญาตในการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์จากเจ้าของลิขสิทธิ์ด้วย

ผู้ประกอบการควรทำอย่างไร

- ตรวจสอบจำนวนเพลงที่จะใช้ให้บริการแก่ลูกค้าว่าเพลงนั้นๆ ใครเป็นเจ้าของลิขสิทธิ์หรือของค่ายเพลงใด รวมทั้ง มีการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ในประเภทใด เช่น เพลง “รักเธอ” บริษัท ก. จัดเก็บค่าลิขสิทธิ์งานดนตรีกรรม และบริษัท ข. จัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ในงานสิ่งบันทึกเสียงในเพลงเดียวกัน ในการใช้งานเพลงดังกล่าว ผู้ประกอบการจะต้องจ่ายค่าตอบแทนให้กับ บริษัท ก. และบริษัท ข.
- การบริหารจัดการ ผู้ประกอบการควรตรวจสอบการใช้งานเพลงโดยบันทึกและสำรวจเพลงที่มีการใช้ในแต่ละวัน เพื่อบรรวบรวมไว้เป็นข้อมูลในการตัดสินใจในการจ่ายค่าลิขสิทธิ์โดยผู้ประกอบการอาจคัดเพลงที่มีการใช้งานน้อยหรือไม่มีการใช้งานออก เพื่อลดต้นทุนในการจ่ายค่าตอบแทนให้กับบริษัทจัดเก็บฯ
- เพื่อป้องกันปัญหาการละเมิดลิขสิทธิ์ ผู้ประกอบการควรลบเพลงที่ไม่ได้รับอนุญาตให้เผยแพร่ หรือไม่ประสงค์จะจ่ายค่าตอบแทนออกจากเครื่องคอมพิวเตอร์ หรือถอดสิ่งบันทึกเสียงหรือโสตทัศนวัสดุที่ไม่ต้องการใช้ออกไป
- เมื่อจ่ายค่าตอบแทนให้กับบริษัทจัดเก็บฯ แล้ว ควรดำเนินการตามเงื่อนไขการใช้งานเพลงตามที่บริษัทจัดเก็บกำหนด เช่น ติดสติ๊กเกอร์ หรือเอกสารอนุญาตให้ใช้งานลิขสิทธิ์ในบริเวณหรือสถานที่เห็นได้ชัดเจน เป็นต้น
- ติดตามข่าวสารเกี่ยวกับการใช้งานเพลงกับบริษัทจัดเก็บฯ หรือกรมทรัพย์สินทางปัญญาอย่างต่อเนื่อง เพราะอาจมีการแก้ไขเปลี่ยนแปลงรายชื่อเพลงที่มีการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์

การตรวจสอบข้อมูลลิขสิทธิ์เพลง

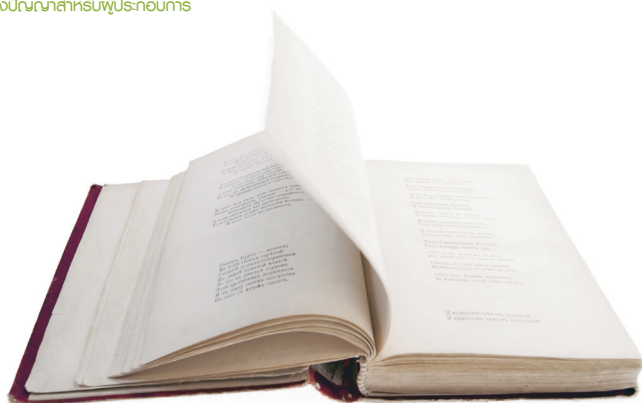
เนื่องจากกฎหมายลิขสิทธิ์ไม่มีบทบัญญัติเกี่ยวกับการบริหารการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์โดยตรง กรมทรัพย์สินทางปัญญาจึงนำมาตราการตามพระราชบัญญัติว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ พ.ศ. 2542 มาใช้บังคับ โดยคณะกรรมการกลางว่าด้วยราคาสินค้าและบริการ (กกร.) ได้กำหนดให้สิทธิในการเผยแพร่ผลงานลิขสิทธิ์เพลงเพื่อการค้าเป็นบริการควบคุม โดยให้ผู้ประสงค์จัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ต้องแจ้งค่าตอบแทนต้นทุน ค่าใช้จ่าย วิธีการดำเนินการ และอัตราการจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ต่อ กกร. ก่อนดำเนินการจัดเก็บ

ทั้งนี้ ผู้ประกอบการที่ใช้งานลิขสิทธิ์เพลงสามารถตรวจสอบรายชื่อเพลงที่มีการแจ้งจัดเก็บค่าลิขสิทธิ์ได้ที่เว็บไซต์กรมทรัพย์สินทางปัญญา www.ipthailand.go.th หรือสอบถามข้อมูลโดยตรงได้ที่สำนักลิขสิทธิ์ 0 2547 4632-4 หรืออาจสอบถามข้อมูลกับบริษัทจัดเก็บฯ โดยตรงได้เช่นกัน

การกระทำที่ถือว่าการละเมิดลิขสิทธิ์เพลง

การกระทำที่ถือว่าการละเมิดลิขสิทธิ์ คือ การนำงานลิขสิทธิ์เพลงมาให้บริการโดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์ ลักษณะของการละเมิดมีดังนี้

- การละเมิดด้วยการทำซ้ำ อาทิเช่น คาวบอยโหลดเพลงลงในเครื่องคอมพิวเตอร์ระบบคาราโอเกะโดยไม่ได้รับอนุญาต หรือการทำซ้ำสิ่งบันทึกเสียงหรือโสตทัศนวัสดุที่บันทึกเพลง เป็นต้น
- การละเมิดด้วยการนำสิ่งบันทึกเสียงหรือโสตทัศนวัสดุละเมิดลิขสิทธิ์ (ปลอม) มาเปิดให้บริการ
- การละเมิดด้วยการเผยแพร่ต่อสาธารณชน คือ การเปิดเพลงให้ลูกค้าฟังภายในร้าน หรือการให้บริการร้องเพลงคาราโอเกะ โดยไม่ได้รับอนุญาตจากเจ้าของลิขสิทธิ์หรือไม่ได้จ่ายค่าตอบแทนแก่บริษัทจัดเก็บฯ หรือกรณีจ่ายค่าตอบแทนให้เฉพาะเจ้าของลิขสิทธิ์งานสิ่งบันทึกเสียงหรือโสตทัศนวัสดุ แต่ไม่ได้จ่ายค่าตอบแทนให้กับเจ้าของลิขสิทธิ์ในงานดนตรีกรรม

ถ้าถูกกล่าวหาว่าละเมิดลิขสิทธิ์ควรปฏิบัติอย่างไร

การขอตรวจสอบความถูกต้องของหลักฐาน ดังนี้

- หลักฐานการแจ้งความร้องทุกข์ต่อพนักงานสอบสวน เนื่องจากคดีละเมิดลิขสิทธิ์เป็นคดีความผิดอันยอมความได้หรือความผิดต่อส่วนตัว เจ้าของลิขสิทธิ์หรือตัวแทนผู้รับมอบอำนาจต้องแจ้งความร้องทุกข์เสียก่อน เจ้าหน้าที่ตำรวจจึงจะมีอำนาจในการจับกุมดำเนินคดีได้ และคดีนี้สามารถระงับได้ด้วยการถอนคำร้องทุกข์ ถอนฟ้อง หรือยอมความกันโดยถูกต้องตามกฎหมาย

- หลักฐานแสดงความเป็นเจ้าของงานอันมีลิขสิทธิ์หรือการได้มาซึ่งลิขสิทธิ์ในงานใด (เช่น งานดนตรีกรรม หรืองานสิ่งบันทึกเสียง) ได้มาอย่างไร หรือโดยวิธีใด หากได้มาโดยการรับโอนลิขสิทธิ์จะต้องแสดงหลักฐานการโอนไม่ขาดสายจนถึงผู้สร้างสรรค์

- บัตรประจำตัวเจ้าหน้าที่ตำรวจ

- หลักฐานการมอบอำนาจให้ตัวแทนมาดำเนินคดี เช่น เอกสารหมตอายุหรือไม่ การมอบอำนาจถูกต้องหรือไม่ มีอำนาจในการร้องทุกข์ ถอนคำร้องทุกข์ หรือยอมความหรือไม่ เป็นต้น

- บัตรตัวแทนผู้รับมอบอำนาจดำเนินคดีทรัพย์สินทางปัญญา ซึ่งออกโดยกรมทรัพย์สินทางปัญญาถูกต้องหรือไม่ หมตอายุหรือไม่ ทั้งนี้ ตัวแทนรับมอบอำนาจที่ไม่มีบัตรตัวแทนรับมอบอำนาจของกรมฯ ก็สามารถดำเนินคดีได้เช่นกัน หากได้รับมอบอำนาจโดยถูกต้อง

บัตรตัวแทนรับมอบอำนาจที่กรมทรัพย์สินทางปัญญาออกให้กับตัวแทนรับมอบอำนาจนั้น เป็นบัตรที่แสดงว่าบุคคลผู้ถือบัตรเป็นตัวแทนรับมอบอำนาจของเจ้าของงานทรัพย์สินทางปัญญาที่ระบุในบัตรเท่านั้น ซึ่งบัตรดังกล่าวไม่ก่อให้เกิดสิทธิใดๆ ตามกฎหมายและตัวแทนจะสามารถดำเนินคดีได้หรือไม่ให้พิจารณาจากหนังสือมอบอำนาจว่าหนังสือมอบอำนาจให้สิทธิดำเนินคดีหรือไม่ มีขอบเขตมากน้อยเพียงใด และที่สำคัญหนังสือมอบอำนาจจะต้องยังไม่หมดอายุ อย่างไรก็ตาม การดำเนินคดีละเมิดทรัพย์สินทางปัญญาผู้ดำเนินคดีไม่ต้องมีบัตรตัวแทนดังกล่าวก็สามารถดำเนินการจับกุมได้หากได้รับมอบอำนาจมาโดยถูกต้องตามกฎหมาย

ทั้งนี้ ผู้ประกอบการสามารถตรวจสอบรายชื่อตัวแทนรับมอบอำนาจที่แจ้งข้อมูลไว้ต่อกรมฯ ได้ที่เว็บไซต์กรมทรัพย์สินทางปัญญา www.ipthailand.go.th หรือสอบถามข้อมูลโดยตรงได้ที่สำนักลิขสิทธิ์ 0 2547 4632-4 และอาจสอบถามข้อมูลโดยตรงได้กับผู้มอบอำนาจหรือเจ้าของงานทรัพย์สินทางปัญญา

สิทธิตามกฎหมายของผู้ประกอบการ

- กรณีถูกดำเนินคดีอาญา ผู้ประกอบการย่อมมีสิทธิตามกฎหมายที่จะขอตรวจดูเอกสารต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับการกระทำการใดๆ อันกระทบต่อสิทธิและเสรีภาพของตนเอง
- การค้นในที่สาธารณะจะต้องมีคำสั่งศาลหรือหมายศาลมาแสดงก่อนจึงจะทำการค้นได้
- ของกลางในคดีละเมิดลิขสิทธิ์ที่ถูกยึดหรืออายัดต้องเป็นเครื่องมือหรืออุปกรณ์ที่ใช้ในการกระทำความผิดเท่านั้น เช่น คอมพิวเตอร์ที่บันทึกเพลงละเมิดลิขสิทธิ์ เป็นต้น
- กรณีตกเป็นผู้ต้องหาหรือต้องหา ย่อมมีสิทธิ ดังนี้
 - สิทธิพบและปรึกษาผู้ที่จะเป็นทนาย
 - สิทธิได้รับการเยี่ยมตามสมควร

- สิทธิได้รับการรักษาพยาบาลโดยเร็วเมื่อเกิดการเจ็บป่วย
- สิทธิขอทราบข้อกล่าวหาในการกระทำความผิด
- การประกันตัวผู้ต้องหา หลักฐานที่ต้องนำมาใช้ในการประกันตัวผู้ต้องหา
 - โฉนดที่ดิน เงินสด หรือบุคคลที่เป็นข้าราชการพลเรือนตำแหน่งระดับปฏิบัติการขึ้นไปหรือเทียบเท่า กรณีวงเงินประกันตัวไม่เกิน 60,000 บาท
 - ข้าราชการพลเรือนตำแหน่งระดับชำนาญการขึ้นไปหรือเทียบเท่า กรณีวงเงินประกันตัวไม่เกิน 200,000 บาท □

